

בש"ש רשויות

הבולשביקים בוילנה — בירת ליטא — הפולנים בוילנה פליטי-בית"ר

חברינו שחזרו בזמן האחרון מוילנה, סיפרו לב"כ העתון שלנו דברים מאלפים על חיי ווילנה ועל הפליטים הנמצאים בה.

הבולשביקים בוילנה

הבולשביקים שלטו בוילנה מה-20 בספטמבר עד הראשון בנובמבר. לכשר הלכו הציגו את ווילנה ככלי ריק ממש. לקחו אתם את כל הניתן לטילטול מכל המפעלים התעשייתיים. וכפי שאחד מן החוזרים סיפר, אף אם לא בוודאות גמורה, הועברה לרוסיה גם ספרית שטרשון הידועה. לעומת זה לא נגעו במכון המדעי הז'רגוני "ייווא". ביחד עם הצבא האדום באה לוילנה גם הג.פ.א. אי אפשר להגיד, ששלטון הסובייטים הוא שלטון יהודי. יהודים מרובים, לפי ערך, נמצאים בקצינות של הצבא האדום. הם אדישים בהחלט למקורם. מחמת הפחד מפני הנאציזם סוציאליסם קיבלו יהודי ווילנה בראשונה בשמחה את הצבא האדום. צריך לציין, שיהודים מסוג ידוע ניסו להחזיק נף לשליטים החדשים. האוכלוסיה

הוב הפולני הוחלף בליט הליטאי. השפה הפולנית גורשה מבתי הספר. מן המטר בע והחינוך נעקרה הלשון הפולנית. חובת-לימודה של הלשון הליטאית חלה על כל בתי-הספר, ביניהם גם על בתי-הספר, שלשון-הוראתם היא עברית. ז'רגון, פולנית, רוסית, הראדיו הליטאי נותן שעורים בשפה הליטאית. הליטאים אינם מסתפקים בענייני-תרבות. מלחמתם ל"ליטויה" של ווילנה נטושה גם בשדה-הכלכלה. סוחרים ליטאיים אינם, אבל פקידים ליטאיים אינם חסרים. הממשלה מרבה לפתוח צרכניות, וכמו בן שהצרכניה הליטאית, הנתמכת בכספי פיה-ממשלה וגם בכוח-תלחץ שלה, דורקת את רגלי החנווני היהודי...

הפולנים בוילנה

הפולנים, כמו בן, לא וויתרו על ווילנה. נושאי הפטריוטיסם הפולני הם גימנסאים, סטודנטים, יקצינים לשעבר, בין היהודים יש מתבוללים, שהם פטריוטים פולניים. אבל הפולנים אינם מקרבים אותם. בוילנה היה קיים איר-גון-סתרים. הם נדרו נדר שלא להתגלח כל עוד פולין לא שבה לתחיה. ברחוב נראו גברים צעירים מגודלי-זקן והבל-שים הרבו לאסור את הפולנים הלא-מייים הללו בגלל הנקנים שלהם. הליטאים ניסו בראשונה להתקרב לפולנים.

הרשו את הופעת עתוניהם, השאירו את בתי-הספר שלהם, שנתמכו בידי הממשלה. אבל יחס זה נשתנה מיום 16 בפברואר ואילך, — יום החג הלאומי הליטאי. ביום זה שבתו כל בתי-הספר הפולניים לאות מחאה על סיפוח וילנה לליטא. בינתיים נתגלתה גם אגודת-הסתרים הפולנית והיחסים בין הממשלה הליטאית לבין הפולנים הם עכשיו מחודדים. היחסים הרעים ההדדיים מתבטאים בהרבה והרבה הופעות. לעתים קרובות פורצות קטטות ברחוב בין פולנים לבין ליטאים וקטטות אלו פורצות גם בתוך כתלי בתי-הספר. המשטרה גילתה את ההסתדרות הצבאית הפולנית. הוחרם נשק ומשדר-ראדיו. חלק גדול מן הסטודנטים הפולניים אינו רוצה ללמוד באוניברסיטה הוילנאית לאחר שזו "נתלטאה". הפרופיסורים הפולניים פוטרו ברובם. הפולנים לא וויתרו על ווילנה.

חיי הפליטים בוילנה

מעריכים את מספר הפליטים בוילנה נה בחמישים אלף איש. כמו בן, רובם יהודים. הפולנים מועטים, לפי ערך. אפשר להעריך את מספר הפולנים, שברחו לוילנה, באלף ומאתים איש. רוב הפולנים הבורחים הם משטחי הכיבוש הרוסי.

יחס הממשלה לפליטים הוא טוב למדי. בזמן האחרון מורגשת נטיה בחוגי-הממשלה לפזר את הפליטים בכל חלקי ליטא, כדי שלא יהיו מרוכזים בוילנה. רוב הפליטים הם מחוסרי-אמצעים וחיים על חשבון הג'וינט. הג'וינט אינו בודק במזונות במובן מפלגתי. הג'וינט מספק מזונות, מלבושים וגם דורות. רוב הפליטים חיים בפנימיות ("אינטרנא-טים", בלשון המקום). ולאותם הפליטים, שאינם נמצאים בפנימיות, מספק הג'וינט את צרכיהם, בכלל זה גם את שכר-הדירה.

לפליטים לא חסר דבר מבחינה חמרית. ומרגלא בפני הוילנאים הוותיקים: הוילנאים רוצים ליהפך לפליטים, ועדה-קהילה הוא ב"כ הפליטים כלפי הממשלה. בדעתה של הממשלה לרכז את כל העזרה בידי הצלב האדום הממשלתי. היהודים והפולנים מתנגדים לכך. כבר עכשיו מרכזת הממשלה את כל כספיה-העזרה, זולת כספי הג'וינט, בקופת-צדקה אחת, הנמצאת בחסות הצלב האדום הליטאי. רובו של כסף-הצדקה הוא ממקורות יהודיים, כמו בן. וגם הפליטים הפולניים נהנים מכספים יהודיים, אף-על-פי שהפליטים הפולניים מקבלים עזרה מן הפולנים שבאמריקה.

ענין הצדקה צולע אצל הפולנים. קיים ועד-פליטים כללי, שבו מיוצגים גם ב"כ כל הזרמים. ע"י ועד-הפליטים קיימים ועדות שונות: ועדת הדירות, הכספים, בגדים, משפטים, וכו' וכו'.

החיים הרוחניים של הפליטים מרוכזים זים במפלגות שלהם. הבונדאים נהפכו בהחלט לחובבי שפת אידיש. שום נושא אחר להאחז בו אין בידיהם.

בין הפליטים יש גם מן הנוער הציוני שלא מבית-ר. בוילנה יש ארבעה קיבוצים חלוציים. בסך הכל יש עד אלף חלוצים ממפלגות שונות. מן "השומר הצעיר" ברחו רבים לשטחי הכיבוש הסובייטי, אבל בזמן האחרון הם חוזרים לוילנה...

פליטי-בית"ר בוילנה

מעריכים את מספר הפליטים, חברי הצ"ח, באלף ומאתים איש. מהם 85 למאה הם בית"רים, ונציב בית"ר של פולין, מנחם בגין, בראשם. חברי הצ"ח מרוכזים בוילנה בשתי פנימיות, אחת מהן היא בית"רית טהורה. בפנימיות הצ"ח מתנהלת עבודה רוחנית. קיים קורס מדיני בהנהלתו של ד"ר ישראל שייב, קיים גם קורס צבאי. חברנו נתן פרידמן מרצה על הנעשה בארץ. לומדים עברית וגם אנגלית. בשבתות נערכות מסיבות של עונג-שבת.